

Дем'янчук О.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ У КОНТЕКСТІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Питання щодо співвідношення господарсько-правової відповідальності та санкцій є досить дискусійними протягом багатьох років. Невиконання або неналежне виконання господарських зобов'язань тягне за собою настання відповідальності суб'єктів господарювання. У сучасному світі господарсько-правова відповідальність посідає важливе місце у регулюванні відносин між суб'єктами господарювання для досягнення найбільшого ефекту в розвитку економіки. Господарсько-правова відповідальність – багатоаспектне поняття, яке відіграє важливу роль у механізмі правового регулювання господарських відносин.

Проблеми співвідношення господарсько-правової відповідальності та санкцій розглядалися у працях Ю.П. Битяка, Р.Ф. Гринюка, М. Гусака, Л. Музики, Д. Прядка, О.М. Вінник, В.С. Щербини, В.К. Мамутова.

Метою даної роботи є визначення поняття господарсько-правових санкцій у контексті господарсько-правової відповідальності. Термін «санкція» є явищем багатоаспектним. Так, Господарський кодекс надає визначає господарські санкції як заходи впливу на правопорушника у сфері господарювання, в результаті застосування яких для нього настають несприятливі економічні та/або правові наслідки [1].

Санкції розглядаються також як елемент логічної структури норми або як самостійна охоронна норма. В юридичній літературі існує й інше визначення господарської санкції – міра, форма, засіб господарсько-правової відповідальності [2, с. 27]. Поняття санкції розглядається також як правоохоронний засіб, негативні та небажані наслідки майново-організаційного характеру, тобто виступають мірою впливу на боржника [3, с. 358]. Господарські санкції встановлюються у нормах закону чи передбачаються сторонами у договорі до моменту вчинення правопорушення і вказують на кількісні майнові втрати або якісні організаційні зміни, яких зазнає суб'єкт господарювання, що вчинив правопорушення; реалізація санкцій виражається у конкретних засобах впливу на боржника, які не завжди співпадають із обсягом передбаченої господарсько-правової відповідальності; застосування санкцій може здійснюватися як у добровільному порядку, так і в примусовому порядку, згідно з рішенням уповноваженого органу.

Серед науковців існує також думка, відповідно до якої санкції розглядаються як засіб реалізації господарсько-правової відповідальності [3, с. 361]. Досить поширеною і, на наш погляд, вдалою є точка зору науковців, згідно з якою санкція визначається як міра державного примусу, що викликає несприятливі наслідки для правопорушника, які пов'язані з позбавленням майна або інших благ [4, с. 175]. Господарсько-правову відповідальність та санкції Красавчиков О.О. співвідносить у трьох аспектах:

- 1) відповідальність та санкції є рівнозначними поняттями;
- 2) поняття санкції включає у свій зміст відповідальність;
- 3) відповідальність є більш широким поняттям і включає у свій зміст санкції [4, с. 177].

Із наведених аспектів найбільш вдалим є включення санкцій до змісту господарсько-правової відповідальності, оскільки поняття відповідальності є більш широким та узагальнюючим, ніж поняття санкцій, яке, на нашу думку, є похідним.

Відповідальність розглядається як вплив на майнові інтереси боржника, шляхом застосування санкцій. Застосування господарсько-правових санкцій передбачає використання таких функцій, як стимулююча та попереджувальна, які вказують на настання несприятливих наслідків для порушників господарських відносин.

Суб'єктом застосування господарсько-правових санкцій може бути як суб'єкт господарських відносин, що виступає стороною договору, так і спеціально уповноважений на те орган влади, до повноважень якого входить накладення санкцій на винного суб'єкта. Виходячи із вищевикладеного, можна зробити наступні висновки. Поняття господарсько-правової санкції є похідним від поняття господарсько-правової відповідальності, оскільки відповідальність найчастіше визначається як вплив на майнові інтереси боржника, шляхом застосування передбачених законом санкцій.

Проаналізувавши визначення поняття санкцій, слід відмітити, що найвдалішою є норма-дефініція Господарського кодексу, згідно з якою господарські санкції є заходами впливу на правопорушника у сфері господарювання, у результаті застосування яких для нього настають несприятливі економічні та/або правові наслідки.

Таким чином, застосування господарсько-правових санкцій є превентивною мірою по відношенню до суб'єктів господарювання, з метою покарання винних та запобігання вчиненню нових правопорушень.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 3. Ст. 144.

2. Мамутов В.К., Овсієнко В.В. Підприємство і матеріальна відповідальність. Київ: Наукова думка, 1991. 190 с.

3. Несинова С.В., Воронко В.С., Чебикіна Т.С. Господарське право: навч. посіб. / за заг. ред. С.В. Несинової. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 564 с.

4. Шевченко Н.М. Господарсько-правова відповідальність та господарсько-правові санкції. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3 (15). С. 175-179.

УДК 346.91(043.2)

Дяченко О.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Беручи до уваги реалії сьогодення можна сказати, що в Україні через економічні кризи стали актуальними проблеми банкрутства. За роки незалежності в Україні спостерігається процес формування ринкових відносин, який має незворотній характер. У той же час процес супроводжується окремими негативними явищами, викликаними недосконалістю ринкових механізмів.

Більшість вітчизняних підприємств України на даному етапі потерпають від фінансових ускладнень, викликаних як зовнішніми загальнодержавними проблемами (нестабільність політичної ситуації, недосконалістю законодавчої бази, криза неплатежів, спад виробництва, війна, проблема COVID-19), так і внутрішніми (неефективні використання коштів, недосконалий маркетинг, відсутність успішного виробничого та фінансового менеджменту, незбалансованість фінансових потоків, корупція і т.д.). Усе це призвело до того, що підприємства, які багато років пропрацювали стабільно, опинилися в кризовому стані й стали банкрутами. Адже, як свідчать статистичні дані, в Україні починаючи з 90-х років спостерігається стабільна тенденція збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств, деякі з них були доведені до банкрутства спеціально.

Беручу до уваги думку вчених, а саме Н.В. Сабліна, В.В. Кривеженко вважають, що з економічної точки зору банкрутство є неспроможністю продовження суб'єктом своєї підприємницької діяльності внаслідок її економічної нерентабельності, безприбутковості [4, с. 7].

А.Д. Шеремет та Р.С. Сайфулін визначають банкрутство як неспроможність підприємства фінансувати поточну операційну діяльність і погасити термінові зобов'язання [6, с. 145].